

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicor

Scrisori nefrancați nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămă.

N° 201. 240

Vineri, 19 Septembrie (1 Octombrie.)

1886.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Octombrie 1886 st. v., se va începe unu nou abonamentu, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinatori ai foiei noastre.

Prețulu Abonamentulu:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„ șese „ 6 „

„ unu anu 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 franci

„ șese „ 20 „

„ unu anu 40 „

Abonarea se pôte face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponul numărulu fășiei sub care au primitu țiarul.

Domnii ce se voru abonă din nou să binevoescă a scrie adresa lămurită și a arėta și posta ultimă.

Administrațiunea.

In 6ra a unspredecea.

Sub titulu acesta primim delu unu bravu fiu de grănițeru unu importantu articolu, pe care ilu recomandăm deosebitei atențiuni a Romănilor din fostulu districtu altu Năsăudulu.

Pentru însemnătatea cauzei dăm locu acestui articolu in fruntea foii cu deplină convingere, că admonițiunile ce le conține isvoresc din inima unui adevăratu și neinteresat fiu de grănițeru. 6ta articolulu:

Averea și existența locuitorilor din fostulu alu II-lea regimentu romănu de grăniță din Ardealu este in mare pericolu.

Causele suntu: pofta de avere a lui Banffy și conșoi, indolența grănițerilor, indiferentismulu regimulu față cu Nemaghiarii și dorulu lui de a nimici și a maghiarisa.

Familia Kemény și conșoi, de cari se ține și Banffy, au intentatu unu procesu de proprietate și desdăunare contra grănițerilor, unu procesu care țintesc la totala stărpire a grănițerilor și urmașilor lor.

S'a convinsu Banffy la începutu, că grănițerii nu suntu unu poporu așa dcstrăbălatu, după cum pôte a cugetatu, și a venit la concludsiunea, că numai așa va pute lucra cu rezultatu pentru scopurile sale, decă se va vèri între dênșii:

A făcutu să fiă numitu comite supremu. Cunoscemu cu toții din articolu apărutu in foi procedurile ilegale și abuserile de putere ce le-a comis călcându legile.

Ca comite supremu a făcutu totu soiulu de raporte nedrepte la regim, a descrișu cu coloru false starea comitatulu, și prin acēta a influințatu de s'a denumitu mai întēiu comisarulu ministerialu peste t6te pădurile grănițerilor, apoi peste t6te fondurile școlare și de stipendii.

I-a venit la cunoscința după aceea, că pădurile și fondurile — proprietatea grănițerilor, care mai înainte au fostu sub administrațiunea militară grănițărăscă, — după încetarea grăniței au trecut in administrarea foștilor grănițeri și că aceștia in loc să le împartă între sine le-au consacratu spre scopuri bisericesci și scolastice, și in fine că actulu de consacrare este întăritu nu numai de regim, ci și de Maiestatea Sa.

Avendū in vedere că foștii grănițeri se voru plānge la Maiestatea Sa și potu să cauzeze delātura lui, a influințatu prin regim ca și Maiestatea Sa să-lu denumescă comisarulu regescu, ceea ce s'a și întēmplatu.

Durere! s'a întēmplatu acēta, și s'a pututu întēmpla cu atātū mai ușor, cu cātū foștii grănițeri au statu cu mânilē in sīnū și n'au informatu nici pe regim, nici pe Maiestatea Sa des-

pre pașii greșiti și despre nelegalitățile ce se comitu.

Nefericita epocă in care trăimū se caracterizează și prin aceea, că omeni delu putere (intregu ministeriulu) absolutu nu-și dau sīnțința a cunoscere relațiunile din țēra și împrejurările locale ale șinaturilor, ci orbesce decidū și ordonēză basati singuru numai pe informațiunile, in cele mai multe casuri false și tendențioșe, ce le primescū dela unii comiti și dela alte organe neconșiențioșe.

Despre acēta fatală împrejurare s'au convinsu toți locuitorii țērei fără deosebire de naționalitate.

Procederea lui Banffy Dezs6 in calitate triplă de comite supremu (prefectū), comisarulu ministerialu și comisarulu regescu peste pădurile și fondurile școlare grănițărăscă, abuserile de totu soiulu, persecutarea Romănilor in genere și a amplotiaților in specialu, este tuturor cunoscută. Mai de apr6pe se pôte vedē din Nr-ii 81. 82. 83. 84. 85. 117. 118 ai „Gazetei“ din anulū acesta etc., 6r a le descrie din nou in detaliu ar însemna a face să se revolteze mințea și nobilele sēmțiri, și să se consterneze până la disprețu și celū mai flegmaticu omū.

Din articolulu intitulatu: „Din fostulu alu II-lea regimentu romănu de grăniță“ apărutu in numerii 205 și 210 ai „Tribunei“ se mai vede că prin abusu Banffy a schimbatu caracterulu școlerulu din fostulu regimentu, adecă a comisū o ingerința, neiertatū de lege, in școlēle n6stre confesionale.

Nici foștii grănițeri, nici proșimea, nici consistoriele nu au făcutu vi unu pasu pentru delātura abuserilor.

Necontrașicēndu-i nimeni, a mersu și mai departe și anume voiesce a despoia pe foștii grănițeri pe calea ordonanței de dreptulu de proprietate a fondurilor. 6ta cum:

Comitetulu fondurilor grănițărăscă a revēditu, completatu și conformatu recerintelorū timpulu statutulu despre administrarea fondurilor, l'a așternutu — firesce prin Banffy — ministrulu de culțe spre aprobare.

Banffy l'a înaintețu, se înțelege cu observările sale.

Comitetulu a doritu a trimite din sīnulu sēu o deputațiune la ministru, ca să-i dea unele informațiuni. Banffy a opritu acēta dicēndu că nu-i de lipsă, va da elu informațiuni, 6r de va fi de lipsă va trimite elu pe directorulu Ciocanu. Unii din comitetu insistēndu pe lângă trimiterea deputațiunei, Banffy a rēspunsu, că dēnsulu nu va concede pentru acēta fiă din fonduru, fiă din casele comunale ca spese de călētoria nici unu cruceru*).

Statutul s'a trimisū îndērētū cu multe reflecșiuni. In una din ele dreptulu exclusiv de proprietate alu grănițerilor la fonduri se atacă, fondurile se decretēză de proprietate a tuturor locuitorilor de astăđi de pe teritoriulu fostulu regimentu, — va să dică și a jidovilorū veniți din Galiția după desființarea grăniței — adecă de avere comună. In alta se dicē, că comitetulu să se alēgă de reprezentanțele politice ale comuneloru. Mai suntu și alte reflecșiuni, din cari rezultă că lucrulu a ajunsu la marginea prăpastiei.

Inșuși Ungurii mai cu mințe desaprobēză unanimu acești pași, și se miră cum de regimulu nu se informēză sinceru despre starea lucrurilor și cum de nu împiedecă procedura violentă și provocătoare.

Ar fi forte durerosu, ca int'unu statu constituționalu in urma plāngerilor pentru abuseri să nu afli nici o mângăiere.

*) In casulu acesta de ce n'au strigatu grănițerii că mai bine se voru duce cu cheltuiela lorū, decātū să risce a se da despre ei informațiuni neșacte?—Red.

Din aceste puncte de vedere, rogū pe toți foștii grănițeri și pe descendenții lorū, in specialu pe comitetulu fondurilor, ceșii va ținea adunarea in 3 Octombrie anulū c., să facă in cauza proprietății fondurilor și in cestiunea caracterulu școlerulu reprezentățiuni la înaltulu regim și la Maiestatea Sa, să le așternă prin deputațiuni alese din sīnulu lorū, cari totodată și verbalu să dea informațiunile și deslușirile necesare.

Decă Banffy nu ar concede, cum dicē elu, spese de călētoria nici din fonduru, nici din casele comunale, să se facă spre acēst scopu colecte, la cari voru trebui se contribuē cei ce tragū salarie și onorarie din fonduru, voru contribui bisericile, vomu contribui noi intregu poporulū, voru contribui toți Romăni și omeni de omeniă, cărora le zace la inimă cultura și esistența n6stră.*]

Cereți intrevenirea consistorieloru, pentru că au obligāmēntulu moralu să-și apere turma și institutēle acum când e lipsă. Cereți și ajutorulu deputaților Vizsoli și Flugger și a altora, pentru că decă grănițerii s'au desbinatu de corpulu naționalu și au voitū să fiē cu doi bani in trei pungi, să aibă celū puținū atātū folosu din fapta acēta. informați regiunile superioare atātū prin foile romāne, cātū mai vērtoșu prin foile germane și francesse de renume europeanū.

Este 6ra a unspredecea! Nu e iertatū a pierde nici unu minutu, 6r cei ce trăiescū din fonduru suntu obligați a desvolta cea mai mare activitate fiindu periclitatū esistența lorū! —

Perfidia rusă ajunge-va scopulu sēu?

de

James Samuelson

autorū alu cărții »Roumania, past and present«.

Londra, Septembrie 1886.

(Urmare și fine).

Rusia, Germania și Austria se prefacū a fi aliati pentru mântinerea păcii și pe ascunsu fiacare din aceste puteri pregătesce cucerirea vecinulu sēu. Franția, cu mai multă sēu mai puțină răbdare, își păstrēză puterile spre a fi gata, când va suna ora rēsbunării.

Dēr in ceea ce ne privescē? Unde suntu astăđi r6dele campaniei din Crimea, cu sacrificiele sale de sânge și de bani, campaniă, care trebuia să oprēcă pentru tot-d'auna mersulu moscovițilorū?

Ar fi fostu lesne să scriemū o a doua »Bătălia de Dorking« de a plăcē compatrioților n6stri, făcēndu o dare de sēmă de senzațiune a scoborirei Rușilor la Duvres, asediulu Londrei, reconștruirea Turnulu din Londra pe planurile ingrozit6rei temnițe de statū ruse, incarcerarea, chinuirea, suferințele lordulu Salisbury și Hartington, a domnilorū Gladstone și Chamberlain, și crearea unei cele speciale pentru a primi pe lordulu Randolph!

Dēr preferu să examinezu faptele actuale in modu seriosu, și să cautu să împedecū consecințele probabile. Englitera, ce este dreptu, a protestatū contra agresiunilor ruse, francesse și germane, dēr a ocupatū Birmania și a intinsu protectoratulū sēu asupra Egipetulu. Acēta făcea parte din planulu sēu necesarū. Ea deține Gibraltarulu, Malta, Ciprul pe care l'a smulsu Turciei declarandū, că voiesce să-lu scape din ghiarele Rusiei, și s'a lasatū drumū deschisū spre Indii pe canalulu de Suez— la construcțiunea cărui se opusese, luandū in stăpânire țēra pe unde trece.

A esprimatū ura ce are pentru condițiunea de robie in care Turcia și Rusia menținū pe supușii lorū, dēr a trimisū pe unu generalu din oștirea sa ca șefu alu poliției, spre a suprima orice încercare de răsvrătire a vre uneia din rasele care i suntu supuse, rase cari in mai multe rēnduri au făcutu apelū la dēnsa, prin vocea represintanțilorū sēi alesi spre a obține o independință

*) Așa se și cade să procedă Romăni in t6te cestiunile mari pretutindenea, și mai alesu când e vorba de averea și esistența lorū.—R.

Cursul la bursa de Viena

din 27 Septembrie st. n. 1886.

Rentă de aur 4%	105.70	Bonuri croato-slavo	104.50
Rentă de hârtă 5%	93.50	Despăgubire p. dija	99.75
Imprumutul căilor ferate ungar	—	Imprumutul cu premiu ungar	120.80
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (1-ma emisiune)	100.10	Losurile pentru regulara Tisei și Segedinului	125.—
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (2-a emisiune)	—	Renta de hârtă austriacă	84.05
Amortizarea datoriei căilor ferate de ostiu ung. (3-a emisiune)	—	Renta de arg. austr.	84.75
Bonuri rurale ungar	104.50	Renta de aur austr.	117.—
Bonuri cu cl. de sortare	104.25	Losurile din 1860	140.50
Bonuri rurale Banat-Timșuș	104.25	Acțiunile băncii austro-ungare	861.—
Bonuri rurale transilvane	104.50	Act. băncii de credit ung.	285.50
		Act. băncii de credit austr.	276.90
		Argintul — Galbini împărătesc	5.96
		Napoleon-d'or	9.96
		Mărci 100 imp. germ.	61.55
		Londra 10 Livres sterlinge	125.45

Bursa de București.

Cota oficială dela 17 Septembrie st. v. 1886.

	Cump.	vînd.
Renta română (5%)	93—	94—
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
convert. (6%)	87½	88½
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	34—
Credit fonc. rural (7%)	103—	104—
" " (5%)	87—	87—
" " urban (7%)	100—	101—
" " (6%)	92—	92½
" " (5%)	82—	83—
Banca națională a României 500 Lei	1025	1035
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	275
" " Națională	214	216
Aur contra bilete de bancă	14.75	15.50
Bancnote austriace contra aur.	2.01—	2.02

Cursul pieței Brașov

din 24 Septembrie st. n. 1886.

Bancnote românești	Cump. 8.50	Vînd. 8.50
Argint românesc	8.45	8.50
Napoleon-d'or	9.90	9.94
Lire turcesc	11.20	11.25
Imperial	10.23	10.26
Galbeni	5.90	5.94
Scrisurile fonc. »Albina»	100.50	101.50
Ruble Rusesci	121½	122½
Discontul	7—10 %	pe an.

Nr. 10662/1886.

Publicațiune.

În urma înaltei aprobări se împarte în așa numitul Nou (lângă Brașov) o areă de 5 jugăre: în 19 părțile, și anume spre scopul clădirei locuințelor de vară. Aceste părțile au ca să se vîndă mai multă oferentilor pe cale de licitațiune publică și verbală.

Prețul de strigare pentru fie-care parțelă, constatătoare din 400 stengini cuadrați, este defiptu cu 200 fl. Fie-care mai multă oferente este obligată, ca, după înalta aprobare alu rezultatului de licitațiune, se depună îndată prețul de cumpărare impunându-i-se totdeodată obligamentul, ca în decursu de 3 ani, începându cu ziua aprobărei, să-și zidească locuința de vară pe parțela cumpărată.

Condițiunile de licitațiune și planul parțelărei se pot examina în orele oficiosa la oficiolatul orașenesc economic. Aceste condițiuni și acestu plan se voru ceti respective ascerne afară de aceea în ziua de licitațiune.

Licitațiunea se va ținea **Joi în 14 Octomvre a. c.** înainte de prânđu la 9 ore, în casa sfatului și fiă care cumpărătoru are să fiă provăduțu cu unu vadiu de 10% din prețulu de strigare pentru fiă-care parțelă.

Brașov, în 18 Septemvre 1886.

Magistratul orașenesc.

1—3

Schimbare de local.

Localul institutului de credit și de economii „Albina” filiala Brașov se află acum în catul primu a caselor Jugaiane mai nainte a lui Marosi în piața Nr. 90,

Tarifa anunțurilor și inserțiilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acórdă următoarele rabate:

Pentru repetiri de 3—4 ori	10%
" " 5—8 " " "	15%
" " 9—11 " " "	20%
" " 12—15 " " "	30%
" " 16—20 " " "	40%
Dela 20 de repetiri în susu	50%

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facu în-voiri și reduceri și peste cele însemnate mai susu.

CANCELARIA NEGRUȚIU.

în Gherla — Sz. Ujvár — (Transilvania.)

DESCHIDE ABONAMENTE PE ANULŪ 1886 LA:

„Amicul Familiei.” Dيارۇ beletristică și enciclopedic-literară cu ilustrațiuni. Va eși în 1-a și a 15-a și a lunei în numeru câte 2—3 côle; și va publica poesii, romanuri, novele, schițe, piese teatrale, studii sociale, asticolli scientifici, amănunte de instrucțiune și distracțiune ș. a. Prețulu de abonamentu pe anulū întregu e 4 fl. pentru România 10 franci plătibili și în bilete de bancă și în timbre postale.

„Preotul Român.” Dيارۇ bisericesc, scolastic și literar. Va eși în broșuri lunare câte 2¼—3¼ côle; și va publica articulu din sfera tuturor sciințelor teologice și între acestea de predici pe Dumineci, sârbători și diverse ocațiuni, mai departe studii pedagogice-didactice și științifice-literare. Prețulu de abonamentu pe anulū întregu e 4 fl., pentru România 10 franci plătibili și în bilete de bancă și în timbre postale.

Abonanții primesc unele premii de valoare și-și potu procura cu prețuri forțe reduse tôte opurile din edițiã noastră.

— Colectanții primesc gratuit alu patrulea exemplar. —

Totū acolo au apărutū și se află de vîndare:

Biblioteca „Săteanului Român.” Cartea I. II., III., IV. cuprindū materii forțe interesante și amuzante. Prețulu la tôte patru 1 fl.; câte una deosebitu 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii forțe interesante și amuzante. Prețulu 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică tinută în școlele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicoră. prof. gimn. Cu portretulu M. S. Regina României. Preț. 15 cr.

Colectă de Recepte din economiã, industriã, comerțiu și chemie, pentru economi, industriași și comercianți. Prețulu 50 cr.

Apologiã. Discuțiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, învederite și rectificite de Dr. Gregoriu Silași. Parțea I. Paulu Hunfalvy despre cronica lui Georgiu Gabr. Șincai. Prețulu 30 cr.

Renascerea limbei românesc în vorbire și scriere, învederitã și apretiatã de Dr. Gregoriu Silași. Broșura I., II., III. Prețulu broșurii I., II. câte 40 cr.; broșura III. 30 cr. Tôte trei împreună costã 1 fl.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De V. G. Borgovanu. Prețulu 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. Unu volumu de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulu redusu (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafir și violele, poesii populare culesc și adnotate de Ioanu Popu Reteganul. Unu volumu din 14 côle. Prețulu 60. cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediã în 5 acte, după Euripide, tradusã în versuri de Petru Dulfu. Prețulu 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediã în 5 acte, după Euripide, tradusã în versuri de Petru Dulfu. Prețulu 30 cr.

Branda seu nunta fatalã. Schițe din emigrarea lui Dragoș. Novela istoricã naționalã. Prețulu 20 cr.

Elu trebuie se se însore. Novela de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețulu 25 cr.

Puterea amorului. Nuvelã de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istoricã după Wachsmann, de Ioanu Tanco. Prețulu 30 cr.

Herman și Dorotea, după W. de Goethe, traducțiune liberã de Constantin Morar. Prețulu 50 cr.

Economia pentru școlele populare de T. Roșiu. Ed. II. Prețulu 30 cr.

Petulantul. Comediã în 5 acte, după Aug. Kotzebue, tradusã de Ioanu St. Șuluțiu. Prețulu 30 cr.

Probitatea în copilãria. Schiță din sfera educațiunii, după Ernest Legouvé, membru alu academiei franceze. Prețulu 10 cr.

Nu me uita. Colectiune de versuri funebreale, urmate de iertãciani, epitafii ș. a. Prețulu 50 cr.

Tesaurulu dela Petrõsa seu Cloșca cu puș ei de aur. Studiu archiologicu, de Dionisiu O. Olinescu. Prețulu 20 cr.

Îndreptãr tuoreticu și practicū pentru învățãmentu intuitivu în folosulu eleviloru normalu (preparandiali), alu învățãtoriloru și alu altoru bărbațu de școlã, de V. Gr. Borgovanu, profesorū preparandialu. Gherla. Imprimeria „Aurora.” 1885. Prețulu unui exemplar cu porto francatū 1 fl. 80 cr. Acestu opu cu devisa: „Totū ce putem arãta, sã arãtãm prunciloru!” este dedicatū educatoriloru și învățãtoriloru, plãpãndei generațiunii a plãpãndei generațiunii a poporului român, a celui poporu, ce s'a luptatū mai multu pentru limbã decãtu pentru viațã. Edițiunea acestui manualu în octavū mare cuprinde 341 pagine, tiparū garmondū e frumõsã și tare plăcutã ochiului. În modesta nãstrã literaturã pedagogicã, nu aflãm nici unu opu, nici unu manualu întocmitu după lipsele școleroru nãstre în mësura, în care este acesta; și trebuie se constatãm cu

plãcere, cã autorulu la redactarea acestui manualu a desvoltatū multu zelū împreunatū cu o rarã diligențã intențiune sincerã insoțitã de unu studiu seriosu și îndelungatū prin ce s'a făcutu demnu de lauda și sprijinirea publiculu român, mai alesu a celoru în prima linie interesați, cărora nu hesitamū nici unu momentu a-lu recomanda cu tãtã căldura.

Manualu de gramatica limbei române pentru școlerle populare în trei cursuri, de Maximu Popu, profesorū la gimnasiulu din Nãsăud. Prețulu 30 cr.

Manualu de stupãritu, de Ioanu Costinu. Cu 36 figurī explicative. Prețulu cu porto francatū 70 cr

Cele mai ieftine cărți de rugãciuni:

Micul Margãritarū sufletesc. Cãrticã de rugãciuni și cântãri bisericesc frumõs ilustratã, pentru prunci școlari de ambe sexele. Cu aprobarea juridiciunii sup. bisericesc. Prețulu unui exemplar broșuratū e 15 cr. legatū 22 cr. legatū în pãnzã 26 cr.; 50 de exemplare broșate 6 fl., legate 9 fl., legate în pãnzã 12 fl.; 100 exemplare broșurate 10 fl., legate 17 fl., legate în pãnzã 22 fl.

Cãrticã de rugãciuni și cântãri pentru prunci școlari de ambe sexele. Cu mai multe icõne frumõse. Prețulu unui exemplar trimis franco e 10 cr.; 50 exemplare 3 fl. 100 exemplare 5 fl. (Edițiune pentru greco-catolic și altã edițiune pentru greco-oriental. Sã se noteze: care edițiune sã cere.)

Visulu prã sãntei vergure Maria, a Nãsãtõrei de Dumneșeu, urmatu de mai multe rugãciuni frumõse. Cu mai multe icõne frumõse. Prețulu unui exemplar trimis franco e 10 cr.; 50 exemplare 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a.

Calendare pe anulū 1887. „Amicul Poporului” cu 50 cr. „Noulu Calendaru de casã” cu 30 cr. și

„Calendarul Calicului” cu 36 cr. — adausu câte 5 cr. de portpostalu.

10—20